

Farkas Xénia

Vizualitás és érzelemszabályozási ajánlatok a COVID-19-járvány első és második szakaszában

Bevezetés

A tanulmány arra a kérdésre keresi a választ, hogy milyen érzelemszabályozási ajánlatokat kínáltak a magyar pártvezető politikusok a 2020-as COVID-19-járvány idején a vizuális kommunikáció segítségével a közösségi médiában. Vajon létrejött egy, a járványhoz kapcsolódó specifikus látványvilág a magyar politikai kommunikációban? Vannak-e vizuális érzelemszabályozási ajánlatok a COVID-19-járványt és annak következményeit tárgyaló Facebook-posztokban? Mely politikusok közölnek vizuális érzelemszabályozási ajánlatokat? Azokat a politikai élet főszereplői által felkínált képi kommunikációs gesztusokat és aktusokat elemezzük, amelyek érzelmeket fejeznek ki, egyben közvetlen vagy közvetett érzelemszabályozási ajánlatokat nyújtanak.

A kérdés megválaszolásához azokat a képeket tartalmazó Facebook-posztokat vizsgálja a tanulmány, amelyeket 2020-ban 5% feletti népszerűséggel rendelkező pártok¹ vezetői, így Orbán Viktor, Gyurcsány Ferenc, Fekete-Győr András, Tóth Bertalan, Kunhalmi Ágnes, Jakab Péter tettek közzé. Továbbá a vizsgált politikusok köre kiterjed Karácsony Gergelyre, Budapest főpolgármesterére, aki a vizsgált időszakban meghatározó kommunikációs aktornak számított (Bene et al., 2020). A kutatás időkerete 2020. március 1. és 2020. december 31. közötti időszak. A vizsgált anyagok letöltését a Facebook tulajdonában álló CrowdTangle (2021) eszköz segítette.

A vizsgált időszakban összesen 2969 posztot tettek közzé a vizsgálatba bevont politikusok, amelyekből 1416 (48%) poszt állóképet is tartalmazott. Minden politikustól az összes állóképet tartalmazó posztjuk közül 100 kép került be a vizsgálatba random mintavétellel, így a minta 700 képet tartalmaz (50%).

¹ Lásd: <http://www.zavecresearch.hu/fidesz-34-szazalek-egyuttmukodo-ellenzek-32-szazalek/>.

Az egyéb vizuális tartalmakkal (videó, live videó, kép, YouTube-link) együtt nézve a posztok 78%-a (2304) tartalmazott valamilyen vizuális elemet. A megosztott posztok arányában a legtöbb állóképet tartalmazó bejegyzést Fekete-Győr András (62%, 159) tette közzé, őt követi Kunhalmi Ágnes (56%, 159), majd Gyurcsány Ferenc (55%, 127). Karácsony Gergely posztjainak 47%-a (357) tartalmazott képet, míg Jakab Péter posztjainak 46%-a (258) volt képes tartalom. Orbán Viktor bejegyzései 41%-ban (179) tartalmaztak képet, Tóth Bertalan pedig 41%-ban (177) osztott meg képeket.

A vizuális érzelmkifejezés egyik legfontosabb eleme a nonverbális kommunikáció, így az arckifejezések és gesztusok. Nincs ez másképp a politikai kommunikációban sem. Az arckifejezések azonosítása legfőképp Darwin (1872) és Ekman és munkatársai (1980) munkáira támaszkodik. Mivel azonban több szerző is kiemeli (a) az arckifejezések egységes azonosításának nehézségeit (Druckman et al., 1986); (b) a közlő által az arckifejezésekkel kifejezni kívánt, és a néző által interpretált érzelmek eltéréseit (Ridout – Searles, 2011); (c) az elmélet és a gyakorlat gyakori eltéréseit (Fridlund, 1991), így a tanulmány kétféle megközelítést alkalmaz. Egyrészt a Masters és munkatársai (1986) által alkalmazott, és egyben legrészletesebben leírt keret megfelelő módszert nyújt az alapvető arckifejezések azonosításához; másrészt a Kress és van Leeuwen (2006) által fémjelzett társadalomszemiotika módszere segítséget nyújt az adott környezetben értelmezni az egyéb vizuális erőforrásokat, így például a színeket, képi kompozíciókat vagy ruhadarabokat. Végül, a felkínált érzelmi ajánlatokat a tanulmány TenHouten (2007) érzelmklasszifikációjának felhasználásával azonosítja.

Érzelmek és vizuális politikai kommunikáció

A vizuális kommunikáció és az érzelmek összekapcsolódása régóta ismert, amiben a látványvilág és vizuális szimbólumok érzelmi ajánlatokként értelmezhetők. Mások érzelmeit a vizualitáson keresztül is érzékeljük: az arckifejezések, testtartások, gesztusok és viseletek segítségével.

A nonverbális üzenetek kiemelkedő szerepe abban rejlik, hogy az alapvető érzelmek kifejezése univerzálisan hozzáférhető, vagyis ezek kultúrákon átívelően azonos jelentéssel bírnak (Ekman, 1989). Müller és Kappas (2011) szintén megerősíti, hogy az arc- és a testkifejezések vizuális érzékelése kiemelkedő fontosságú az egyének és csoportok közötti kommunikációban. Szociálpszichológiai kutatások megmutatták, hogy egy adott ember iránti attitűdöt az illető nonverbális viselkedésére adott érzelmi válaszok alakítják (Petty – Cacioppo, 1979; Lanzetta et al., 1985). Hasonlóképp a politikusok is érzelmi ajánlatokat kínálnak a nézők számára nonverbális kommunikációjukkal.

Mindezt megerősíti Bucy (2011) is: a politikai vezetők nyilatkozatai mellett vizuális ábrázolásuk is kiemelkedő jelentőséggel bír. Ennek oka, hogy az agy speciális, vizuális feldolgozásért felelős

területei lehetővé teszik, hogy a nonverbális jeleket mint az érzelmi állapotok és a kommunikációs jellemzők hatékony hordozóit könnyen, kevés mérlegelő erőfeszítés és előzetes szakértelem nélkül hatékonyan feldolgozzuk, beépítsük az összesített értékelésbe, és a hosszú távú memóriába raktározzuk. Pszichológiai szempontból a jelöltek vizuális ábrázolásából levont következtetések gyorsan, szinte automatikusan bekövetkeznek, és még akkor is befolyásolják a jelöltekről szóló információk későbbi feldolgozását, ha tudatosan nem gondolkodunk rajtuk (Todorov et al., 2005). A vizuális ábrázolások tehát előkészíthetik a későbbiekben a politikai cselekvéssel kapcsolatos ítéleteket, és kialakíthatják a jelöltek értékelésének kritériumait (Bucy, 2011).

A vizuális kommunikáció, és ezen belül a nonverbális kommunikáció kiemelt jelentőséggel bír az érzelmi viszonyulások befolyásolásában. A politikusok arckifejezései, gesztusai, öltözéke mind érzelmi ajánlatokként jelennek meg: a politikusok érzelmeinek kifejezése adott érzések, érzelmek és kifejezési módok legitimálásaként értelmezhető, amely mintát nyújthat a néző számára, hogy bizonyos helyzetekben milyen érzései, érzelmei lehetnek / kellene hogy legyenek, és hogyan fejezze ki azokat (Gross, 2014). A befolyásolás pedig nemcsak kampányok idején, de általánosságban, és specifikusan válságok idején is hangsúlyosan jelen van (Bucy, 2011).

Az alapérzelmek kifejezésében és azonosításában mutatkozó hasonlóságok ellenére a kutatások eltéréseket is dokumentáltak (Druckman et al., 1986). Vegyük példának az álcázott mosoly esetét, ahol szándékosan próbálják meggyőzni a megfigyelőt a jókedvről, amikor az nincs jelen. Ekman és Friesen (1982) megkülönböztetik az érzett (valódi), a hamis és a keserves (boldogtalan, kibékítő típusú) mosolyokat, megjegyezve, hogy a mosolyok „rejtőzködő maszkokként” is működhetnek (uo. 240. o.), voltaképpen megtévesztő információkat közvetítve. Fontos kiemelni azt is, hogy egy politikai üzenet hiába tartalmaz egy adott érzelmi ajánlatot, ez önmagában még nem jelenti azt, hogy minden néző megtapasztalja az adott érzelmet. Ez pedig megvilágít egy további nehézséget: a jelentések sokféleségét. Müller és Kappas (2011) a látványvilág és az érzelmek jelentését illetően legalább kétféle jelentést különböztet meg: az előállító által tervezett (szándékolt) jelentések azok, amelyek tükrözik a vizuális előállítók szándékát, ideértve azokat is, akik vizuálisan kommunikálják érzelmeiket, míg az érzékelő által tulajdonított (hozzárendelt) jelentések a címzettek oldalán keletkeznek. Ezek a gyakorlatban gyakran nem egyeznek meg, hiszen ahogy arra már Darwin (1872) is rámutatott, az érzelmek hatékony kommunikációjának nemcsak bizonyos univerzális kifejezések kifejlesztését, hanem azok felismerésének képességét is magában kell foglalnia. Azaz, a szándékolt jelentések sokszínű hozzárendelt jelentéssel bírhatnak a befogadói oldalon.

Jelen tanulmány azonban nem vizsgálja a hozzárendelt jelentéseket, csak az előállító oldalán megjelenő érzelmi ajánlatokra fókuszál. Az érzelmek őszinteségével kapcsolatban sem folytatunk kutatást, a politikusok által a képeken kifejezett érzelmeiket a közönség számára felkínált érzelmi ajánlatokként értelmezzük. Utóbbi során a társadalomszemiotika (Kress – van Leeuwen, 2006) azon kiindulási pontjára építünk, miszerint a jelkészítő, vagyis esetünkben a politikus, adott

erőforrások közül saját szándékainak megfelelően választja ki az alkalmazott eszközöket. Így tehát a kifejezett érzelmi ajánlatok lehetséges jelentéseit igyekszünk feltárni.

A nonverbális kommunikáció azonban nem az egyetlen vizuális kommunikációs eszköz, amely képes az érzelmek kifejezésére. Brader (2006) szerint például a fekete-fehér hirdetések tízszer nagyobb valószínűséggel tartalmaznak félelmet vagy haragot, mint büszkeséget vagy lelkesedést, míg az élénk színek egybeesnek a pozitív érzelmekkel. Ugyanakkor azt is érdemes kiemelni, hogy a színek és érzelmek összekapcsolása szubjektív élmények, környezeti hatások, kulturális és történelmi háttér által meghatározott (Terwogt – Hoeksma, 1995).

Ikonikus és társadalmi szimbólumok szintén érzelmi ajánlatokat hordoznak (Lucaites, 1997), a nemzeti zászló szimbóluma például patrióta érzelmeket erősíthet (Schill, 2012). A politikus, aki egyszerűen csak egy olyan szobában látható, ahol a háttérben a nemzeti lobogó található, a nemzeti és a csoportdominancia attitűdöket aktiválja (Kemmelmeier – Winter, 2008), míg az EU-zászló kampányanyagokon való ábrázolása egyértelműen pro-európai érzéseket mutathat minden egyéb ismeret nélkül (Dumitrescu – Popa, 2016). A zászlón túl hasonló érzelmekifejezéshez kapcsolhatók bizonyos nemzetileg fontos helyek, szobrok és események vizuális ábrázolása. A katonai és fegyveres erők politikusokkal ábrázolása a politikai vezetőhöz kapcsolható erő és nemzeti elkötelezettség érzéseit fejezhetik ki (Schill, 2012), de az aggodalom és alárendelődés érzelmi ajánlataként is értelmezhetők.

A továbbiakban a tanulmány a fentiekre támaszkodva a TenHouten (2007) által primer és szekunder érzelmeként azonosított érzelmekre és érzelmi ajánlatokra fókuszál: ezek az elfogadás, undor, öröm, szomorúság, harag, félelem, jövőbe tekintés, meglepődés, valamint az alárendelődés, büszkeség, morbiditás, szégyen, csalódottság, felháborodás, lenézés, büntudat, örömteli jövőbe tekintés és borúlátó jövőbe tekintés. Mivel azonban több primer és szekunder érzelem sem rendelkezik általánosan elismert arckifejezéssel (TenHouten, 2007), így ezen érzelmi ajánlatok egy része jelenik csak meg az elemzésben.

Módszer

A vizuális társadalomszemiotika magában foglalja az alkalmazott képi szemiotikai erőforrások azonosítását és azok értelmezésének lehetőségeit az adott társadalmi környezetben (Jewitt – Oyama, 2004). A módszer lényege, hogy minden kommunikációs cselekvést és eszközt szemiotikai erőforrásként tekintünk, függetlenül attól, hogy azokat a hangszálakkal, az arcizmokkal, tollal és papírral vagy anyagokkal és ollóval állították elő (van Leeuwen, 2004). Ilyen értelemben tehát szemiotikai erőforrásként értelmezhetők elmondott beszédek, az előadás módja, a mimika és a gesztusok, a leírt szövegek, de a ruhák és terek egyaránt. Az erőforrások lehetséges

jelentésekkel bírnak, amelyek az adott társadalmi környezetben értelmezendők. Például a mára általánossá váló politikai divat szerint a farmernadrágot viselő politikus képe húsz évvel ezelőtt aligha lett volna megengedett, de ennél távolabb lépve az orrot és száját eltakaró maszk viselése is eltérő jelentésekkel bír egy vírushelyzetben, mint az azt megelőző időkben. Vagyis a módszer lehetőséget teremt a kommunikációs eszközök széles spektrumának azonosítására és értelmezésére. Ehhez pedig olyan vizuális eszközöket vizsgál meg, mint a képek kompozíciója, keretei és egyéb alkalmazott erőforrásai.

Kress és van Leeuwen (2006) nyomán azokat a képeket, ahol a képen látható szereplő kinéz a képből, vagyis a nézőre tekint, ezzel kapcsolatot teremt a kép nézőjével, „követelő” képeknek tekintjük, hiszen a szereplő kér, követel valamit a nézőtől. Az arckifejezések és gesztusok segítenek értelmezni, hogy mit is kér a nézőtől az ábrázolt személy – tiszteletet a nézőre való letekintéssel, együttérzést vagy megbocsátást a nézőre való felfelé irányuló tekintettel, vagy valamilyen cselekvést a néző szemébe mélyen, egyenesen nézéssel, esetleg mutatóujjal a nézőre mutatással. Amennyiben a kép szereplője nem tekint a nézőre, nem teremt meg ezt a fajta kapcsolatot, úgy a képet „ajánlatként” értelmezhetjük, amelyben személytelenebb módon a szereplő felkínálja magát a nézés tárgyának, vagy információt kínál a nézőnek. A továbbiakban előbbi kategória képeit explicit, míg utóbbi kategória képeit implicit érzelmi ajánlatokként értelmezzük. A módszer lehetővé teszi, hogy a kifejezett érzelmeket érzelemszabályozási ajánlatokként azonosítsuk: a képen alkalmazott erőforrások, így az arckifejezések, gesztusok, kompozíciók a képkészítő arra irányuló szándékát mutatják meg, hogy milyen érzelmeket kínál fel a néző számára. A társadalomszemiotika módszerét kiegészítjük Masters és munkatársainak (1986) megállapításaival.

Kísérleti kutatások ugyanis azt mutatják, hogy a *boldogság / megnyugvás*, *harag / fenyegettség* és a *félelem/kitérés* arckifejezései képesek befolyásolni politikailag releváns attitűdöket, érzelmeket és benyomásokat (Masters et al., 1986). A nonverbális megjelenések leírásához olyan jeleket emelnek ki, mint a mozgás könnyedsége, a fej megdöntése, a szem fókuszálása, vagy a szemkontaktus megszüntetése, behúzott vagy megemelt szájugok, a fogak láthatósága (mosoly), látható szarkalábak a szem sarkában. A *boldog / megnyugvó* kifejezésekben például a szemöldök nagy valószínűséggel megemelkedik, a test mozgása sima, és a fej megdől. A *harag / fenyegettség* jelei ezzel szemben a leeresztett szemöldök, nagyra nyitott szemhéj, meredt tekintet, leeresztett szájugok, a fogak nem láthatók, vagy esetleg csak az alsó fogak, a hirtelen mozdulatok és a fej merev tartása. A *félelem / kitérés* jelei az elforduló szemek, a fej elfordítása, alacsonyabb fejtartás, leeresztett és barázdált szemöldök és a hirtelen mozgásminták. Ez a három gesztus „feltétel nélküli ingerként” működik (lásd Ekman – Oster, 1979; Orr – Lanzetta, 1980).

1. táblázat. Érzelmek azonosítása képi anyagokon. Forrás: Masters et al., 1986. (a szerző összefoglalása)

	Félelem / Kitérés	Harag / Fenyegetettség	Boldogság / Megnyugvás
Szemhéj	Tágra nyílt	Felső felemelt / Alsó megfeszített	Széles, normál vagy kicsit zárt
Szemöldök	Leengedett	Leengedett és ráncolt	Megemelt
Szemorientáció	Bámuló, meredt	Elfordított	Fókuszált majd elvágott
Szájsarok	Előre vagy leeresztett	Visszahúzott vagy normál	Visszahúzott vagy megemelt
Fogak mutatása	Alsó vagy egyik sem	Változó	Felső vagy mindegyik
Fejmozgás			
Oldalirányú	Nincs	Egyik oldalról a másikra	Egyik oldalról a másikra
Függőleges	Nincs	Lefelé	Fel-le
Fejorientáció			
Testhez nézve	A törzshöz közelít	Függőlegesen elfordított	Normál (nem elfordított)
Szög (függőleges)	Lefelé	Lefelé	Fel

A politikusok által felkínált érzelmi ajánlatok lehető legpontosabb értelmezése érdekében Bucy (2011) részletes értelmezéseire is támaszkodunk.

A *félelem / kitérés* jellemző jelei a barázdált szemöldök, kitérő tekintet, lehajtott fej, hirtelen mozdulatok és időnként oldalirányú fejmozdítás. Jellegzetes lehet még a szemhéj megemelkedése vagy a szemöldök ráncolása, és a homlok közepén is ráncok alakulhatnak ki az aggodalom jeleként, az ajkak pedig vízszintesen megnyúlhatnak, és az áll leeresztkedhet. A kitérő kifejezés a konfrontáció elkerülésének szándékára utal, az alárendeltséget, az elkerülést és az alsóbbrendű státuszt jelzi. Azok a politikusok, akik nehéz kérdések megválaszolására kényszerülnek, és akik rosszul szerepelnek a közvélemény-kutatásokban, vagy akik ellentmondásos állítások igazolására kényszerülnek, gyakran mutathatják a *félelem / kitérés* jeleit. Ugyanakkor a félelem és a kitérés jelei olyan érzelemszabályozási ajánlatokként is értelmezhetők, amelyeket a járványhoz kapcsolódó kellemetlen helyzetekben fejeznek ki a politikusok, így például a járvány áldozataival kapcsolatos kommunikációban.

A *harag / fenyegetettség* kifejeződésében az arc vonalainak merevebb mintázatai, bámuló szemek, a fej függőleges iránya jellemző. Emelt felső és összehúzott alsó szemhéjak, lehúzott és összeráncolt szemöldök, látható alsó fogak, vagy egyáltalán nem látható fogak, süllyesztett szájszögökkel. Az ajkak szorosan összenyomódhatnak, vagy szorosan záródhatnak. A kifejezés összességében negatív vagy feszült tulajdonságokkal rendelkezik, és ellenséges kommunikációs

szándékkal párosul, agresszív viselkedéshez, társadalmi rivalizáláshoz és a dominanciahierarchiák kihívásaihoz kapcsolódik.

A *boldogság / megnyugvás* jelei a mosoly vagy a száj nyugodt helyzete, amely viszonylag könnyed. A szem lehet tágra nyílt, normál vagy csak kissé csukott. A felhúzott szemöldök és a látható felső, illetve felső és alsó fogak szintén jellemzők. A szemkontaktus lehet rövid, amelyet egy elvágás vagy tekintetváltás követ, hogy elkerülje a bámulást. Ezenkívül „szarkaláb” ráncok jelenhetnek meg a szem körül, a fej oldalra, hátra vagy bőlíntó helyzetbe hajolhat.

Ezen arckifejezéseket, gesztusokat és kompozíciókat végül összevetjük TenHouten (2007) klaszifikációjával, így azonosítjuk az érzelemszabályozási ajánlatokat.

Eredmények

Az alábbiakban Orbán Viktor, Karácsony Gergely, Jakab Péter, Gyurcsány Ferenc, Fekete-Győr András, Kunhalmi Ágnes, Tóth Bertalan 2020. március 4. és 2020. december 31. között közzétett Facebook-képei kerülnek elemzésre.

Orbán Viktor

Orbán Viktor fényképeit nagy valószínűséggel hivatalos fotós készíti, hiszen jó minőségű, megkomponált képek. A többségén Orbán Viktor látható, vagy egyedül, vagy más, legtöbbször férfi politikusokkal. Nőket nagyon ritkán ábrázolnak. A képaláírások jellemzően egysorosak, többségük magyarul és angolul is olvasható. Az összes kép saját tartalom, utánközlés, megosztás nem található. A legfontosabb erőforrások a magyar zászló, papírok, lépés, beszéd és munka közbeni ábrázolás. Ruhatárának alapja a fehér ing, amit általában zakóval egészít ki, nyakkendő csak a hivatalos eseményeken készült képeken látható. Az elemzett időszak képein maszkot elvértve hord a miniszterelnök.

Erőforrások és kifejezett érzelmek terén Orbán Viktor képei leggyakrabban a nemzeti érzésekhez társított magyar lobogót ábrázolják, illetve fontos még az olyan nemzetileg kiemelkedő jelentőségű terek és épületek ábrázolása, mint a budapesti Lánchíd, a Bazilika, a világörökség részét képező Duna-part és az Andrássy út. Ezek gyakran a fény játékaival is társulnak, például az esti sötétségben kivilágítva, vagy a felkelő nap fényében a remény érzését mutatva. A remény mellett a magyar zászló és egyéb nemzetileg fontos terek a nemzeti büszkeség érzelmi ajánlatát hordozzák. A büszkeség szekunder érzelem, ami a harag és az öröm érzelmeiből épül fel: harag feltehetően a járványhelyzettel kapcsolatban, és öröm abban, hogy a járvány felett győzedelmeskedünk, vagy legalább úton vagyunk a siker felé.

Az árnyékokkal, fényekkel és kontrasztokkal gyakran helyezik a középpontba a miniszterelnököt. Ezek a képek értelmezhetőek úgy, hogy Orbán Viktor a helyzet nehézségeiben is kiemelkedő szerepet tölt be. Ezt erősítik továbbá az ablak és ajtó szimbólumok is: gyakran visszatér a miniszterelnök íróasztala mögött látható ablak, amin egy piros, papírból kivágott szív látható, illetve egyéb ajtókból és ablakokból kifelé készített fotók. Ezen erőforrásokhoz szinte minden esetben pozitív érzelmek társíthatók – nem csak a piros szív mint a szeretet szimbóluma –, hiszen az ajtó és ablakok kifelé nyíló látványa a szabadságra emlékeztet, legfőképp egy karantén idején. Az ajtókból és ablakokból befelé készített képek, amelyek szintén gyakran visszatérnek, az előzőkkel ellentétes érzések közvetítői: a szobák és termek zárt világába engednek betekintést a nézőnek, aki ilyen értelemben egyfajta beavatottként leshet be a politika zárt világába. Orbán Viktor irodájának erkélye szintén fontos és gyakran látható vizuális erőforrás, ami a háttérben a Duna-parttal nemcsak a nemzeti szimbólumok sorát gyarapítja, de az irodák zárt tere helyett a szabad térrel, az égbolttal és a fák lombkoronájával az öröm érzelmi ajánlatát is mutatja.

Egy további vizuális ábrázolás a munkához, munkavégzéshez kapcsolódó feladatokhoz társul. A miniszterelnök a fényképek többségén íróasztal vagy tárgyalóasztal mögött, óriási papírkupacok között átható, amint épp aláír vagy olvas valamit. Amikor épp nem asztalnál, akkor legtöbbször lépés közben látható, ahogy halad valahova, miközben iratmappát vagy papírokat tart a kezében, sokszor épp ezeket olvassa. Ide kapcsolódnak azok a képek is, amikor videokonferenciákon vesz részt a miniszterelnök, jellemzően egy monitorral áll szemben, támaszkodik egy papírokkal teli asztalon, a háttérben pedig zászlók láthatók. A kemény és korai munkavégzést hivatottak bemutatni azok a képek is, ahol Orbán Viktor a még sötét hajnali órákban, néha már a felkelő nappal a háttérben száll ki egy fekete kisbuszból, és az Operatív Törzs valamelyik tagja az utcán üdvözlí őt. Gyakoriak még az üléseken készült fényképek is, ahol tárgyalóasztalnál papírok fölött ül a miniszterelnök, körülötte pedig az Operatív Törzs tagjai. A munkával kapcsolatos látványvilág az elfogadás és az örömteli jövőbe tekintés érzelmi ajánlatait hordozzák magukban: a járványhelyzet adta nehézségek elfogadása, amelyeken a könnyebb jövő reményében és cselekvéssel lehet átlendülni.

Ugyan más eszközzel, de szintén a munkát, az aktív vezetői szerepet és dominanciát mutatják be azok a képek, ahol Orbán Viktor nyitott szájjal, ráncolt homlokkal, épp beszéd közben, és/vagy lépés közben, haladva látható. Ez az ábrázolás tekinthető a leggyakoribbnak, a miniszterelnököt ritkán ábrázolják mosolyogva, boldog, nyugodt állapotban, sokkal inkább a *harag/fenyegettség* jelei láthatók arckifejezésén. Nagyon ritka a képbe belenéző, a nézőtől valamit kérő vagy követelő kép, ehelyett olyanok láthatók, ahol a néző implicit érzelmi ajánlatokkal találkozhat, a képek által közvetített érzések és érzelmi ajánlatok rejtettebben jelennek meg. A vezetői szerepet hangsúlyozzák azok a képek is, ahol a tárgyalóasztalnál minden szem a miniszterelnökre szegeződik, miközben ő épp beszél. A dominancia ábrázolása pedig szintén a büszkeség érzelmi ajánlatával társul: a harag arckifejezéseihez párosul annak öröme, hogy a miniszterelnök a kemény munkával uralkodik a nehézségeken, így egyben a fentebb említett jövőbe tekintés ajánlatát is megkapja a néző.

Az alábbi képen az asztalon látható sok papír szimbolizálja az elvégzendő munka nagy mennyiségét, viszont a kép kompozíciója vezeti a néző tekintetét balról jobbra, vagyis a jövő irányába a lámpa fénye felé, ahol már vége a sok munkának. Vagyis a kép az örömteli jövőbe tekintés ajánlata. A két megjelenített alak ugyanazt a testtartást veszi fel, pozíciójuk együttműködésre, egymásra hangolódásra utal. A térben való elhelyezkedésük a nézői pozíció előtt van, vagyis a miniszterelnök és a pénzügyminiszter már előrébb járnak, többet tudnak, mint a néző.

1. kép. Forrás: Orbán Viktor Facebook-oldala, 2020. május 11.

Ugyan 2020 márciusa már sokaknak a kijárási korlátozásról szólt, Orbán Viktor ebben a hónapban három külföldi látogatást is megörökített, egyet Szerbiában, egyet Szlovéniában és egyet Moldáviában. Ezeken a képeken, csakúgy, mint az esetek többségében, a miniszterelnök nem visel maszkot. Az utazás valamilyen formában mindig visszaköszön, akár a fekete kisbuszból történő kiszállás, akár a reptereken repülőre fel vagy leszállás megörökítésével. Orbán Viktor tehát mozgásban van, nem áll meg, ami az aktivitás érzelmszabályozása: a bénító érzelmek cselekvéssel történő feloldásának ajánlata.

2. kép. Forrás: Orbán Viktor Facebook-oldala, 2020. május 16.

Szájmaszk először májusban látható a fényképeken, de az nem a miniszterelnökön, hanem íróasztalán egy ajándékdobozban fekszik, magyar nemzeti szimbólumokkal hímezve, kézzel írt dicsérőlevél kíséretében egy állampolgártól. Ebben a hónapban látható egy kép, ahol Orbán Viktor maszkot visel, majd szeptemberig ilyen képek nincsenek. A képek gyakran ábrázolnak valamilyen fizikai kontaktust is, legyen az szoros ölelés egy ismeretlen állampolgárral, kézfogás külföldi miniszterelnökökkel vagy „ökölpacsi”, „könyökpacsi” magyar miniszterekkel, rendőrökkel, az Operatív Törzs tagjaival.

A maszk hiányában a miniszterelnök arckifejezései jól láthatók. A félelem és kitérés jellegzetes vonásai Orbán Viktor esetében semennyire sem jellemzőek, visszatérőek a harag és fenyegetettség vonásai: ráncolt szemöldök és homlok, merev vonások, tágra nyitott szemek, megemelt felső, megfeszített alsó szemhéj, a fogak jellemzően láthatók, az ajkak szorosan záródnak, a dominancia jelei továbbá kiegészülnek széles kartámaszokkal, előre döntött felsőtesttel. Ezek a jelek többnyire a munkához kapcsolódó képeken láthatók, amikor a miniszterelnök tárgyal vagy bejelentésre készül. A boldogság és megnyugvás jelei azokon a képeken jellemzőek, ahol Orbán Viktor magánéletéhez kapcsolódó jeleneteket láthat a néző, így például az unokáját ölelve széles mosollyal, vagy a Karmelita kolostor folyosóján egy üveg kovászos uborkával, megemelt szemöldökkel. Továbbá a beszéd közben, nyitott szájjal, magyarázó kéztartással való ábrázolás nagyon gyakori még. Ezek a képek a mestersi kategóriák alapján nem azonosítható érzelmeket fejeznek ki, legtöbbször a koncentráció és az ehhez kapcsolható feszültség vagy szenvedélyesség látható az arcon.

Visszatérő elem még a katonák és rendőrök ábrázolása, akik egyenruhájukkal és fegyvereikkel az erő és nemzeti elkötelezettség, büszkeség érzelmi ajánlataihoz kapcsolhatók, ugyanakkor értelmezhető az aggodalom érzelmi ajánlataiként is, hiszen a védekezéshez, a veszélyhelyezethez kapcsolódnak. Gyakori, hogy Orbán Viktor „ökölpacsival” üdvözlí a rendőröket és a katonákat a reptéren, de az Operatív Törzs tagjai közt is megjelennek, így a véderő képviselői egyértelműen a miniszterelnök szemiotikai erőforrásai közé tartoznak.

Meg kell említeni azokat a képeket is, amelyek a miniszterelnök magánemberi, nem politikusi oldalát hivatottak bemutatni: fényképek Orbán Viktor klasszikus, nyomógombos Nokia mobiltelefonjáról, egy üveg kovászos uborkáról, unokákról, traktorozásról, újságot olvasásról, vagy a műanyag dobozba helyezett spenótról és tojásról mint a miniszterelnök elviteles ebédjéről. Ezek a képek az élet kisebb-nagyobb örömeit mutatják, de mind kapcsolódnak a munkához, segítségükkel a cselekvés és az örömteli jövőbe tekintés ajánlatainak összekapcsolódása figyelhető meg.

Karácsony Gergely

Karácsony Gergely fényképeiről általánosságban elmondható, hogy minőségük, kompozíciójuk és technikai beállításuk nem közelítik meg a miniszterelnök vizuális világát. Legtöbbször valószínűleg nem előre megtervezett képeket láthat a néző, lényegében amatőr fotók sokaságát posztolja a főpolgármester. Meg kell jegyezni azonban a szakirodalom (Baldwin-Philippi, 2018) által „amatőr előállítási stílusnak” nevezett jelenséget, amit akár szándékosan is alkalmazhatnak politikusok annak érdekében, hogy hétköznapiaságot és autenticitást sugalljanak. A képeken sokszor látható a főpolgármester, de gyakran tesz közzé olyan fotókat is, ahol más politikusok szerepelnek, akár vele, akár nélküle. Sok női politikus is megjelenik. Gyakran láthatók piktogramok infografikákkal, ezek többnyire tájékoztató képek, vagy a kormánnyal kapcsolatos kritikát fogalmazznak meg, illetve viszonylag gyakran jelennek meg állatok is. A posztok között sok a „repost”, vagyis más oldalak, így például a Budapest Városháza, a BKK, a CNN vagy akár Barabási-Albert László fényképes posztjainak megosztása. A bejegyzések összességében hosszú szöveggel jelennek meg, a képek sokkal inkább illusztrációk. A fényképeken jellemzően farmerben és kék ingben, sportcipőben látható a főpolgármester, amivel szintén eltér a hagyományos, hivatalos politikusi ábrázolástól.

A főpolgármester által leggyakrabban kifejezett érzelmek pozitívak, sem a *félelem / kitérés*, sem a *harag / fenyegetettség* jelei nem láthatók képein. A *boldogság / megnyugvást* jelentő mosoly, könnyed tartás és a mosolygó „szarkaláb” ráncok a szem körül nagyjából hasonló mértékben jelennek meg, mint a koncentráció, beszédpartnerére figyelő arckifejezések, illetve a beszéd pillanatának ábrázolása, kissé nyitott szájjal. A pozitív érzelmeket erősítik a szabadtéren készült fotók is, amelyeken ugyan sokszor visel maszkot a főpolgármester, a szemek körüli mosolygóráncokból mégis látható a mosoly. Negatív érzelmek a képekből kevésbé olvashatók ki.

A munka ábrázolása Karácsony Gergely esetében is gyakori, azonban ezt nem a papírok mennyiségével közvetített elfoglaltsággal társítja, sokkal inkább a tárgyalások és találkozók megörökítésével. A tárgyalóasztalnál ülve a főpolgármester előtt legtöbbször nincs egy papír sem, és ugyan a beszéd pillanatában sokszor látható, ugyanilyen arányban látható az is, amikor mások beszélnek, ő figyel. Ilyen formában pedig nemcsak a mások irányába mutatott figyelem jelenik meg a képeken, de az érzelmenedzseri feladatok megosztását is mutathatja. Az ábrázoláshoz társítható érzelmek a dominancia és a hierarchia hiányát mutatják, ezek helyett a nyugalom és elengedtség állapota mutatkozik.

3. kép. Forrás: Karácsony Gergely Facebook-oldala, 2020. június 10.

A munka ábrázolásának egy másik jellegzetessége az ügyek megjelenítése a hozzájuk tartozó felelősökkel: Hűsítő-szigetek a Blaha Lujza téren, Budaörsi úti gyalogátkelő Dorosz Dáviddal, buszok, Szentendrei út. Ezekon a képeken Karácsony Gergely nem minden esetben látható, a vizuális üzenetek nem a personalizációhoz kapcsolódnak, hanem a szakpolitikák bemutatásához. Láthatók még olyan, a munkához kapcsolódó fényképek is, ahol a főpolgármester beszédeket tart, így az LMP pártkongresszusán, a Tabáni szabadidőpark átadásakor, a Magyar Önkormányzatok Szövetségének ünnepi rendezvényén, az ARC kiállítás megnyitóján, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár eseményén vagy a Transparency International eseményén. A képek érzelmi ajánlatai az öröm, az örömteli jövőbe tekintés, amelyek az érzelmenedzsmet megosztásával, néhol teljes átruházásával jelennek meg. Az érzelmenedzsmet megosztására utal, ahogy a főpolgármester tekintetével másokra, mások érzelmi ajánlataira irányítja a figyelmet.

4. kép. Forrás: Karácsony Gergely Facebook-oldala, 2020. július 23.

A zászlók szimbolikus üzenetei a főpolgármester esetében is megjelennek. Az EU-zászló gyakran visszatérő elem Karácsony Gergely képein, de látható Budapest zászlaja, amelyek a büszkeség érzelmi ajánlatát hordozzák. A nemzeti büszkeség helyett itt inkább a lokálpatriotizmus és az Európa-pártiság jelenik meg. Megjelenik a Babazászló is, ami a Három Királyfi, Három Királylány Mozgalom által kezdeményezett családbarát szimbólum, de kikerült a Városházára Ausztria zászlaja is fekete szalaggal a novemberi bécsi lövöldözéseket követően, ami a bánat, vagy legalábbis a bánatban való osztozás jele. Joe Biden és Kamala Harris győzelméről olyan képpel emlékezett meg Karácsony Gergely, melyen az amerikai zászló előtt ünnepelnek maszkban, tűzijátékkal a háttérben, ami az aggodalom és az öröm vegyes érzelmi ajánlatait közvetíti. A zászlók a főpolgármester esetében kevésbé a nemzeti érzelmek szimbólumaiként jelennek meg, sokkal inkább a tágabb összetartozás jelei akár az Európai Unióval, akár családokként, akár más országokkal. A helyi összetartozásként értelmezhető viszont a Budapest logó, ami számos fényképen visszaköszön.

Jakab Péter

Jakab Péter jó minőségű, szerkesztett képeket közölt. A képeken a háttér és a képre írt szöveg színek kompozíciója a nemzeti színeket mutatja, a kép alján pedig gyakran látható a Jobbik logója mellett Jakab Péter Instagram- és Facebook-oldalának elérhetősége. A nemzeti színek használata végig megjelenik, ami a nemzeti büszkeség érzelme ajánlata. A bejegyzések szövege hosszú, gyakran sok emotikonnal, mint például a piros x vagy a piros felkiáltójel. A képek itt nem

illusztrációkként jelennek meg, önmagukban is jelentéssel bírnak, üzeneteket közvetítenek. A megjelenített érzelmek közt sok negatív látható, amik leginkább kontrasztokkal jelennek meg, és Orbán Viktorral kapcsolatosak: a harag és a felháborodás érzelmi ajánlatai. Jakab Péter fényképei lényegében az érzelmi skála két végén mozognak: indulatok munkavégzés közben, öröm az emberek között és gyerekeivel. A képeken Jakab Péter mellett gyakran jelennek meg párttársai, az utca emberei és gyerekei. Nők ritkán.

5. kép. Forrás: Jakab Péter Facebook-oldala, 2020. június 16.

Jakab Péter megjelenése eltér a klasszikus politikusi megjelenéstől, ruhatárának alapja a farmer-nadrág és a bőrdzseki, ami alatt gyakran kék vagy fehér inget visel, de pólóingekben is sokszor látható. Ezek a ruhadarabok a korlátok feszegetéséről, a kialakult normák megszegéséről árulkodnak, ezáltal pedig a merészség, bátorság, szabadság érzeteihez társulnak, illetve a megszokottól eltérő öltözködés a magabiztosság kommunikációja is egyben, ami az önbizalom érzelmi példáját mutatja. A „rosszfiú” megjelenéshez pedig lényegében kétféle arckifejezés között válogat Jakab Péter. A barátságosság jelei széles, fogakat is láttató mosollyal, a szem körüli mosolygóráncok elhúzódásával, tágira nyitott és fókuszált szemekkel. A harag jelei ingerült, merev arckifejezésekkel és gesztikulációval, tágira nyílt, fókuszált szemekkel, összeráncolt szemöldökkel, többnyire a beszéd pillanatában ábrázolva. Ugyan az előbbi ábrázoláshoz társítható érzelmek inkább pozitívak, míg az utóbbi megjelenés negatívnak tűnhet, valójában mindkét esetben a bátorság,

energikusság, tettekre készség és szenvedélyesség jelenik meg, utóbbi ábrázolás esetében a feszültséggel kiegészülve. Összességében a Jakab Péter által felkínált érzelmek az örömteli jövőbe tekintés, a harag, utóbbi a jelenre és a jövőre egyaránt vonatkozó konfliktusokat feltételez, amiknek megharcolását vállalja a politikus. Mindent összevetve egy tettere kész és érzelmgazdag politikus képe sejlik fel a nézők előtt.

A vizuális eszközök tekintetében egyik leggyakoribb erőforrása a kontraszt: Orbán Viktorral helyezi élesen szembe magát, azaz a miniszterelnök negatív ábrázolásához önmaga pozitív ábrázolását társítja. A negatív érzelmeket mutatják a sötét, fakó színek, a gondterhelt arckifejezések és egyéb, előnytelen ábrázolások – mint például egy, a beszéd pillanatában, előnytelen gesztikulációval készített fotó vagy egy tárgyú, félresikerült mosoly –, míg a pozitív érzelmeket mutatják a határozott mosolyok, vagy akár a beszéd pillanatában rögzített, de előnyös, erőt sugárzó arckifejezéssel és gesztikulációval társított ábrázolások.

6. kép. Forrás: Jakab Péter Facebook-oldala, 2020. július 10.

Megjelennek a klasszikus politikusábrázolások is, portréfotók, amelyeken vagy karba tett kézzel, erőt sugározva, magabiztosan mosolyog, vagy a régről ismert, Uncle Sam mobilizáló kép mintájára a nézőre mutatva szélesen mosolyog Jakab Péter. Ezek a képek a plakát műfajába sorolhatók, logóval, rövid szöveges üzenetekkel, a kép nézőjére tekintve valamilyen aktivitást, többnyire

támogatást várnak a nézőtől, vagyis explicit érzelmi ajánlatokat hordoznak: az örömteli jövőbe tekintés érzelmét.

A munka ábrázolása minden politikusnál visszaköszön, így Jakab Péter esetében is. A politikai munka sokféleképp bemutatható. Jakab Péter általában kis irodákban, szűk körben tárgyal, ahol kevés papírlap látható előtte az asztalon, arca a figyelem, fókuszálás, koncentráció jeleit mutatja, ha épp nem a beszéd pillanatában ábrázolják. Láthatók még a parlamenti felszólalások, ahol ingerülten beszél, mutatóujjával mutat, vagy egy zsák krumplival a kezében, indulatos arccal beszél kormánypárti politikusokhoz a parlamentben, akik szintén ingerült arcot és testhelyzetet vesznek fel. A járvány időszakában a politikusi munka részét képezte Jakab Péternél a maszkosztás: maszkban és kesztyűben, buszmegállóban, piacon, gyereknek, idősnek, felnőttnek. A maszkviselés egyébként vissza-visszatér Jakab képein, nem visel maszkot minden képen az egész időszakban, de gyakran látható abban is. A maszk az aggodalom jele, az indulatok pedig a harag ajánlatai.

Gyurcsány Ferenc

Gyurcsány Ferenc Facebook-képei a vizsgált időszakban a megtervezett stratégiai vizuális kommunikációt mutatják. A posztok között nagy arányban szerepelnek stockfotó jellegű képek, vagyis olyan, képügynökségek által előre elkészített képek, amelyek illusztrációként szolgálnak a legkülönbözőbb témákhoz. Sok fényképen megjelennek a DK képi elemei, így a logó, a színek (kék, pink, sárga, fehér), illetve az „*Oszd meg, hogy mindenkibe eljusson!*” felirat, amik egyfajta egységes keretbe foglalják a képeket. Kisebb arányban maga a politikus is megjelenik a fényképeken, érzelmi ajánlatai visszafogottak, többnyire szolid mosollyal, ami higgadtságot, érdeklődést mutat. A képek nagyobb arányban szerkesztettek, mint amatőr jellegűek.

Gyakori vizuális elemek a Fidesz és Orbán Viktor negatív ábrázolásai, aminek eszközei a fakó, sötét, esetleg fekete-fehér árnyalatok, az előnytelen képek ráncolt homlokkal és emelt szemöldökkel, gúnyos arccal és egy rozsdás narancssárgás képkerettel. Kontrasztok nem jelennek meg Gyurcsány Ferenc és Orbán Viktor között, a negatív képek önmagukban képviselik a negatív érzelmi ajánlatokat: cinikusság, gondterheltség, feszültség. Ezek jellemzik Orbán Viktor arckifejezéseit Gyurcsány Ferenc posztjaiban, illetve látható még Szijjártó Péter és Szájer József is, hasonlóan negatív ábrázolásokkal.

A stockfotó jellegű képeken szakpolitikák és az azokkal kapcsolatos problémák jelennek meg. Egy kórházi folyosón ülő doktornő, a távolba meredő, fáradt tekintettel mutatja az egészségügyi dolgozók meggyötörtségét. A kép kompozíciója, az arckifejezés és a tekintet egyszerre mutatják az erőtlenséget és a borúlátó jövőbe tekintést. Egy fekete-fehér kép, amin íróasztal látható üres székekkel, az asztalon sztetoszkóp, és egy határidőnapló becsukva, a széken orvosi köpeny – a vizuális elemek a drámai ürességet, az egészségügy rémítő, aggasztó helyzetét mutatják, amelyekkel a kép érzelmi ajánlata a félelem. Hasonlóképp egy fekete-fehér kép, amin egy üres kórteremben

egy üres kórházi ágy látható. A kép elsődleges érzelmi ajánlatát a sötét színek és a kompozíció teremti meg, amelyben a néző alsó perspektívából, a sötét falak által zárt sarokba tekinthet, ahol az üres ágy látható. A jövőtlenség és bezáruló lehetőségek a félelem érzelmi ajánlatával társulnak, majd a képen olvasható szöveges üzenet („*Felelősök lesztek sok ember haláláért és nem lesz bocsánat!*”) a jövőidő használatával egy olyan borúlátó jövőbe tekintést enged, amelyben a szomorúság haraggal társul. Az egészségügyi dolgozók nehézségeit, szomorú helyzetét mutatja egy kép, amin a maszk alatt kisebesedett arccal, fájdalmas tekintettel, gumikesztyűben húzza le a maszkot egy orvos. Az egészségügyön túl megjelenik az oktatás is, ahol üres osztálytermek és pedagógusok mutatják a helyzet drámaiságát. Az ebbe a csoportba tartozó képek érzelmi ajánlati tehát a borúlátó jövőbe tekintés, a félelem, a harag és az erőtlenség köré csoportosulnak.

7. kép. Forrás: Gyurcsány Ferenc Facebook-oldala, 2020. április 15.

A képek között megjelenik néhány, a politikai munkát bemutató kép, így egy pódiumnál vagy a parlamenti patkóban történő felszólalás, ahol a beszéd pillanatában, erősen gesztikulálva határozottságot sugall a fotó, illetve látható olyan fénykép is, ahol egy tárgyalóasztalnál maszkban ül a volt miniszterelnök, de a képen inkább együttműködő, mint vezető szerepet tölt be. A fotók többségén azonban hétköznapi emberként látható Gyurcsány Ferenc, például kanapén, térdre tett lábbal, sportcipőben, pulóverben, halvány mosollyal, vagy csíkos pólóban a konyhában, spárgát forgatva egy serpenyőben, esetleg hasonló ruhában a Momentum standjánál, majd fiatalokkal lánegoszva a Balatonon. Az arckifejezések a *boldogságot/megnyugvást* mutatják, a könnyedség, vidámság, nyitottság és együttműködés jelei láthatók ezeken a képeken, amelyek nem

kapcsolódnak a járványhoz, ami azt is mutatja, hogy a vizsgált időszakot ugyan a COVID-19 határozta meg, mégsem csak ezzel kapcsolatos politikai kommunikáció jelenik meg.

Fekete-Győr András

Fekete-Győr András fényképeinek többsége nem kimagaslóan jó minőségű fotó, de az amatőr stílusban készült képek nem is rossz minőségűek, és a profi fotós kompozíciótól ugyan elmaradó, de összességében átgondoltan megkomponáltak, amelyeken a pártvezetőn kívül sok női politikus, más párttársak, politikusok, fiatalok és állampolgárok egyaránt láthatók. Bár láthatók olyan képek, ahol egyedül Fekete-Győr András látható, a pártvezető kevésbé követi a perszonalizációs trendet, mint az elemzésbe bevont többi politikus. A fényképek vegyes érzelmi ajánlatokat fogalmazznak meg: a Fidesszel és Orbán Viktorral kapcsolatos képek haragot és felháborodást mutatnak, míg a Momentum vezetője néhol komoly céltudatossággal, néhol könnyed, barátságos mosollyal jeleníti meg az öröm és az örömteli jövőbe tekintés érzelmeit.

Gyakran visszatérnek azok a képek, amelyek a Fidesz és Orbán Viktor kritikáját fogalmazzák meg. Fekete-narancssárga filter, fekete-fehér filter, vagy olyan sötét kép, hogy alig látszanak a szereplők – ezek azok a vizuális eszközök, amelyek a harag érzelmi ajánlatait hordozzák. Ezekhez társul a gúnyos, előnytelen ábrázolás, vagy az érdektelenséget mutató, lefelé görbülő száj, megemelt szemöldök és rancos homlok, ezek mind a *harag/fenyeggettség* jelei, amik a miniszterelnök, Rogán Antal, Mészáros Lőrinc vagy Tiborcz István ábrázolásához társulnak.

8. kép. Forrás: Fekete-Győr András Facebook-oldala, 2020. március 7.

Fekete-Győr András érzelmi ajánlatai a kép nézőinek az elszántság és a pozitív jövőbe tekintés köré csoportosíthatók. A munkavégzéshez kapcsolódó képeken, mint például az eseményeken való felszólaláskor vagy aláírásgyűjtéskor a párt vezetőjét leggyakrabban komoly arccal, erős gesztikulációval ábrázolják, ami a határozottságot és tettekkészséget mutatja. Nagy számban vannak olyan képek is, ahol Fekete-Győr András széles, fogakat is láttató mosollyal látható. Ezek a fényképek többnyire párttársakkal készült csoportképek, ahol őszinte, barátságos, bajtársias boldogság mutatkozik meg.

9. kép. Forrás: Fekete-Győr András Facebook-oldala, 2020. június 6.

Kunhalmi Ágnes

Kunhalmi Ágnes képei a vizsgált mintával összevetve a pozitív energiák és a jókedv megtestesítői. A leggyakoribb képtípus a szelfi, az MSZP női vezetőjének majdnem minden képe egy önmagáról készített fotó. Ebből adódóan az is elmondható, hogy a fényképek minősége, beállítási és kompozíciója sem közelíti meg egy profi fotós által készített képek jellemzőit, ennek ellenére (vagy épp az amatőr stílusnak köszönhetően) a képek hangulata messzemenően pozitív, és egyértelműen mutatják az érzelmenedzsert. A képek többségén ugyan egyedül Kunhalmi Ágnes látható, azonban számos olyan fényképet is megoszt, ahol párttársaival vagy más ellenzéki politikusokkal szerepel látható. Emellett „reposztok”, vagyis más oldalak posztjainak megosztásai is előfordulnak néha.

A mastersi arckifejezések közül a boldogság és megnyugvás kategóriájának jelei láthatók Kunhalmi Ágnes szinte összes fényképén: széles mosoly, látható alsó és felső fogak, tágra nyílt szemek, halvány

mosolygóránckok, felhúzott szemöldök, szemkontaktus a kép nézőjével. A lelkes, energikus mosolyok a boldogság és pozitív hangulat közvetítői.

10. kép. Forrás: Kunhalmi Ágnes Facebook-oldala, 2020. június 25.

A politikai munkát bemutató szelfik egy része utazás közben, autóban, más politikusok társaságában készülnek, továbbá láthatók még rendezvényeken készült fényképek Karácsony Gergellyel, Szabó Tímeával és más PM-esekkel, Tóth Bertalannal és más MSZP-s politikusokkal. Található még fénykép a parlamenti patkóban a nők másodrendűségét szimbolizáló 2-es kitűzöt viselő Kunhalmi Ágnesről, ahol arckifejezése kiábrándultságot mutatja, illetve ilyen negatív érzelmek láthatók arcán akkor is, amikor más női képviselőkkel együtt Kövér Lászlótól származó idézeteket megjelenítő transzparenszek tartanak fel a parlamentben. Koncentráció és fókuszált figyelem jelenik meg a fogadóórán készült képeken, ahol egyszer maszkban, egyszer anélkül látható Kunhalmi Ágnes. A pozitív érzelmek visszatérnek azonban más politikai munkavégzések közben, például aláírásgyűjtés, kézfogás és az utca embereivel beszélgetés közben, vagy az épülő új gyermekorvosi rendelő bejárásakor, vagy maszkok osztásakor az utca embereinek, ahol a jól ismert széles mosoly vagy annak maszkkal félig eltakart, a mosolygó szemet láttató variációja látható. Az időszak fényképei között található még „munkaszelfi” is, ahol hosszú tárgyalóasztalnál, maszkban, megbeszélés közben készít fotót Kunhalmi Ágnes.

A maszk gyakran visszatérő erőforrás, szinte az egész vizsgált időszakban látható valamilyen formában: vagy az arcot eltakaró, szabályos viseléssel, vagy a szelfi készítés idejére félig félrehúzott pozícióban. A maszk által képviselt aggodalom érzelmi ajánlata tehát megjelenik, de nem válik meghatározóvá a képeken.

Kritikai tartalmak ugyan sokkal kisebb arányban, mint bármely más vizsgált politikus esetében, de itt is megjelennek, többnyire egyszerűbb üzenetekkel: egy átragasztott Fidesz plakát, ami az emberek védelmére történő költésre szólít fel a plakátokra költés helyett, vagy az MSZP „diktatúrafigyelője”, ami Orbán Viktor negatív ábrázolásával társul, lefelé görbülő szájjal, ráncolt homlokkal egy mérőóra mellett, narancs-fekete filterrel.

Minden más képnél gyakoribb képi erőforrás Kunhalmi Ágnes kutyája. A fényképek nagy arányban mutatják be a kutya életét. A kutya mellett sokszor láthatók sütemények, torták és egyéb édességek is a képeken. Az érzelmek nyelvére lefordítva Kunhalmi Ágnes kutyája és az édességek a nem arckifejezések által közvetített érzelmek megtestesítői. Az elégedettség és a pozitív jövőbe tekintés érzelmi ajánlataival a járvány idején megélt nehézségeket ellensúlyozó kellemes érzések közvetítése történik.

11. kép. Forrás: Kunhalmi Ágnes Facebook-oldala, 2020. május 24.

Tóth Bertalan

Tóth Bertalan vizuális anyagai nem túl jó minőségű, nem beállított vagy megkomponált képek, amelyeken az amatőr stílus Kunhalmi Ágnessel és Karácsony Gergellyel ellentétben nem eredményez pozitív érzelmi ajánlatokat. Sok stockfotó jellegű képet oszt meg Tóth Bertalan, amelyek szakpolitikákat és azok hibáit, vagy az MSZP megoldási javaslatait illusztrálják, illetve nagyon

nagy arányban jelennek meg olyan dokumentumfotók, amelyek csak szöveget tartalmaznak. Utóbbiak lényegesen csökkentik a vizuális érzelmi ajánlatok mértékét. Emellett többször láthatók megosztások az MSZP oldaláról, és néhány képen Tóth Bertalan is szerepel, esetenként más politikusokkal közösen.

A stockfotó jellegű képeken láthatók házat szigetelő munkások, majd munkások egy építkezésen, gázóra, majd gázórára mutató kéz, papírra író ceruza, műtőruhás alakok, sztetoszkópos fáradt orvos, orvos, aki maszkot köt, közlekedési eszközön kapaszkodókat fertőtlenítő ember, mosolygó boldog gyerekek, majd egy gyerek a laptopkijelzőn egy tanárra figyel, kézfogás, ház, radiátort fogó időős nő. A felsorolásból is kiolvasható, hogy ezek a képek különböző szakpolitikákat illusztrálnak, azonban önmagukban nem közvetítik a kívánt üzeneteket, vagyis a vizuális erőforrások nem bírnak konkrétabb jelentésekkel önmaguknál, ebből adódóan vizuális érzelmi ajánlatok sem azonosíthatók ezeken a képeken.

VÉDJÜK MEG AZ EMBEREKET!

A kormány vezesse be a lakosság részére a veszélyhelyzeti közmű-árakat:

LAKOSSÁGI GÁZ: -32%
TÁVHŐ ÉS ÁRAM: -10%

MSZP

#maradjotthon

#vigyazzunk egymásra

12. kép. Forrás: Tóth Bertalan Facebook-oldala, 2020. március 20.

Hasonlóképp a határozati javaslatokról készült képernyőfotók, amelyek ugyan megjelenítik a politikai munkát, és szöveges információt közvetítenek, vizuális érzelmeket kevésbé lehet azonosítani rajtuk, ellenben nagy arányban jelennek meg Tóth Bertalan képei között. A politikai munkavégzést bemutató képek továbbá a felszólalásokat ábrázolják, ahol komoly arccal, erősen gesztikulálva beszél Tóth Bertalan, máskor mutatóujjal mutat tágra nyílt szájjal, ingerülten beszél. Visszatérő képek az ATV Egyenes beszéd című műsorában épp beszélő Tóth Bertalant ábrázoló fényképek, ahol szintén nyitott szájjal, erős gesztikulációval látható.

13. kép. Forrás: Tóth Bertalan Facebook-oldala, 2020. november 9.

A határozottság, indulatosság érzelmei fejeződnek itt ki, néhol pozitív, néhol inkább negatív érzésekkel társulva. A vizsgált időszakban sok politikus körében gyakoriak azok a képek, amelyek a maszkosztásokat mutatják be az utca embereinek, Tóth Bertalan azonban bevásárolni ment idős és rászoruló embereknek. Az ezt bemutató képeken maszkban és kesztyűben vásárol boltokban, vagy postára megy, majd házakhoz viszi a bevásárolt termékeket. Érzelmeket kifejező arckifejezések vagy szimbólumok ezeken a fotókon nem láthatók. Viszonylag gyakran szereplő szimbólumok a magyar és az EU-zászló, valamint az MSZP zászlaja, amelyek az összetartozás különböző köreit mutatják: az ország, Európa és a párton belüli összetartozást, illetve a nemzeti, európai és baloldali büszkeséget.

Összegzés

A magyar pártok vezetőinek vizuális kommunikációja széles skálán mozgott az érzelemajánlatok terén a 2020-as COVID-19-járvány idején. A vizuális expresszivitás központi elemei politikusokként eltértek, azonban az elmondható, hogy nem jött létre egy konkrétan a járványhoz kapcsolódó specifikus látványvilág a magyar politikai kommunikációban, a vizsgált időszak képei meghatározó részben nem a vírusra fókuszálnak. Ennek ellenére vannak vizuális érzelemszabályozási ajánlatok a járványt és annak következményeit tárgyaló Facebook-posztokban, azonban nem mindegyik kapcsolódik a vírusához.

Orbán Viktor vizuális érzelmi ajánlatai a koronavírus időszakában a nemzeti érzésekhez köthető pozitív érzelmek, az erős vezetéshez, munkavégzéshez kapcsolható szenvedélyesség, fáradhatatlanság, és a kiemelkedő vezetőhöz társított központosított figyelem és a személyes, politikától távolabbi, hétköznapi emberi érzések, mint a büszkeség. A miniszterelnök jellemző érzelmi ajánlatai a nemzeti büszkeség, az elfogadás és az örömteli jövőbe tekintés. Az aggodalom bénító hatásait pedig cselekvéssel kívánja ellensúlyozni.

Karácsony Gergely vizuális érzelmi ajánlatai a járvány idején inkább kellemesek, gyakoriak a mosolyok. A munkához kapcsolható képeket a könnyedség és a nyugalom jellemzi leginkább, más szereplők előtérbe helyezése az érzelmenedzseri felelősség megosztását, az érzelmi ajánlatok kollektív kialakításának vágyát mutatja. A dominancia és a hierarchia hiánya látható a képeken, ahol az öröm, az örömteli jövőbe tekintés a leggyakoribb érzelmi ajánlat. A büszkeség érzelmi ajánlata is megjelenik, de eltérően a miniszterelnök kommunikációjától, itt a büszkeség tárgya nem a nemzet, hanem a budapestiek és az európaiak közössége.

Jakab Péter vizuális érzelmi ajánlatai a járvány idején a két véglet között mozogtak: a pozitív érzések, mint a boldogság, energikusság és szenvedélyesség a politikai munkavégzés és a magánélet során is bemutatásra kerülnek, de olyan érzelmek is láthatók, mint a düh és harag, ezek kizárólag a miniszterelnökkel szembeni kritikák megfogalmazásakor láthatók.

Ellenben Gyurcsány Ferenc vizuális érzelmi ajánlatai a járvány idején alapvetően a higgadtág, visszafogottság és pozitív szemlélet. Mindezek mellett azonban a járvány okozta problémák láthatóvá tétele a fáradtság, kimerültség, üresség negatív érzelmeivel társulnak. A pesszimizmus, a félelem, a harag és az erőtlenség érzelmi ajánlatai mellett megjelenik a pozitív jövőbe tekintés is.

Fekete-Győr András képein mozgósító érzelmek a Fidesszel kapcsolatban jelennek csak meg: harag és felháborodás jellemzi azokat.

Kunhalmi Ágnes pedig kevésbé reflektál a koronavírus-járványra, sokkal inkább az élet egyéb vonatkozásaival kapcsolatban aktív.

Érdekes, de Tóth Bertalan tartózkodik a vizuális érzelmi ajánlatok megtételétől.

Felhasznált irodalom

Baldwin-Philippi, Jessica (2019): The Technological Performance of Populism. *New Media & Society*, 21(2): 376–397. DOI: 10.1177/1461444818797591.

- Bene Márton – Farkas Xénia – Merkovity Norbert (2020): Válságcsörték – A koronavírus-válság kormányzati, ellenzéki és médiakommunikációja. In: András Körösenyi – Andrea Szabó – Balázs Böcskei (szerk.): *Virusba oltott politika: világjárvány és politikatudomány*. Budapest, Napvilág Kiadó. 151–68.
- Brader, Ted (2006): *Campaigning For Hearts and Minds: How Emotional Appeals in Political Ads Work*. Chicago, University of Chicago Press.
- Bucy, Erik P. (2011): Nonverbal communication, emotion, and political evaluation. In: Katrin Dovelung – Christian von Scheve – Elly A. Konijn (eds): *The Routledge Handbook of Emotions and Mass Media*. London, Routledge.
- CrowdTangle Team (2021): *CrowdTangle*. Facebook, Menlo Park, California, United States.
- Darwin, Charles (1872): *The Expression of the Emotions in Man and Animals*. 1st edition. London, John Murray.
- Druckman, Daniel – Rozelle, Richard M. – Baxter, James C. (1986): Nonverbal communication. In: Owen Hargie (ed.): *Handbook of Communication Skills*. London, Croom Helm, 59–94.
- Dumitrescu, Delia – Popa, Sebastian Adrian (2016): Showing Their True Colors? How EU Flag Display Affects Perceptions of Party Elites' European Attachment. *American Behavioral Scientist*, 60(4): 1698–1718. DOI: 10.1177/0002764216676248
- Ekman, Paul – Oster, Harriet (1979): Facial Expressions of Emotion. *Annual Review of Psychology*, 30(1): 527–554. DOI: 10.1146/annurev.ps.30.020179.002523
- Ekman, Paul (1989): The argument and evidence about universals in facial expressions of emotion. In: Hugh Wagner – Antony Manstead (eds): *Wiley handbook of psychophysiology. Handbook of social psychophysiology*. Hoboken, John Wiley & Sons, 143–164.
- Ekman, Paul – Freisen, Wallace V. – Ancoli, Sonia (1980): Facial signs of emotional experience. *Journal of Personality and Social Psychology*, 39(6): 1125–1134. DOI: 10.1037/h0077722
- Ekman, Paul – Friesen, Wallace V. (1982): Felt, false, and miserable smiles. *Journal of Nonverbal Behavior*, 6(4): 238–252. DOI: 10.1007/BF00987191
- Fridlund, Alan J. (1991): Sociality of solitary smiling: Potentiation by an implicit audience. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(2): 229–240. DOI: 10.1037/0022-3514.60.2.229
- Jewitt, Carey – Oyama, Rumiko (2004): Visual Meaning: a Social Semiotic Approach. In: Theo van Leeuwen – Carey Jewitt (eds): *The Handbook of Visual Analysis*. London, SAGE Publications Ltd., 134–156. DOI: 10.4135/9780857020062.n7
- Kemmelmeier, Markus – Winter, David G. (2008): Sowing Patriotism, But Reaping Nationalism? Consequences of Exposure to the American Flag: Exposure to the American Flag. *Political Psychology*, 29(6): 859–879. DOI: 10.1111/j.1467-9221.2008.00670.x
- Kress, Günther – van Leeuwen, Theo (2006): *Reading Images: The Grammar of Visual Design*. London, Routledge.

- Lanzetta, John T. – Sullivan, Denis G. – Masters, Roger D. – McHugo, Gregory J. (1985): Emotional and Cognitive Responses to Televised Images of Political Leaders. In: Sidney Kraus – Richard M. Perloff (eds): *Mass Media and Political Thought*. Beverly Hills, California, SAGE Publications Ltd.
- Lucaites, John L. (1997): Visualizing “the people”: Individualism vs. collectivism in *Let Us Now Praise Famous Men*. *Quarterly Journal of Speech*, 83(3): 269–288. DOI: 10.1080/00335639709384186
- Masters, Roger – Sullivan, Denis – Lanzetta, John – Mchugo, Gregory – Englis, Basil G. (1986): The facial displays of leaders: Toward an ethology of human politics. *Journal of Social and Biological Systems*, 9(4): 319–343. DOI: 10.1016/S0140-1750(86)90190-9
- Müller, Marion G. – Kappas, Arvid (2011): Visual emotions – emotional visuals: Emotions, pathos formulae, and their relevance for communication research. In: Katrin Döveling – Christian von Scheve and Elly A. Konijn (eds): *The Routledge Handbook of Emotions and Mass Media*. London, Routledge.
- Orr, Scott P. – Lanzetta, John T. (1980): Facial expressions of emotion as conditioned stimuli for human autonomic responses. *Journal of Personality and Social Psychology*, 38(2): 278–282. DOI: 10.1037/0022-3514.38.2.278
- Petty, Richard E. – Cacioppo, John T. (1979): Issue involvement can increase or decrease persuasion by enhancing message-relevant cognitive responses. *Journal of Personality and Social Psychology*, 37(10): 1915–1926. DOI: 10.1037/0022-3514.37.10.1915
- Ridout, Travis N. – Searles, Kathleen (2011): It’s My Campaign I’ll Cry if I Want to: How and When Campaigns Use Emotional Appeals: How and When Campaigns Use Emotional Appeals. *Political Psychology*, 32(3): 439–458. DOI: 10.1111/j.1467-9221.2010.00819.x
- Schill, Dan (2012): The Visual Image and the Political Image: A Review of Visual Communication Research in the Field of Political Communication. *Review of Communication*, 12(2): 118–142. DOI: 10.1080/15358593.2011.653504
- TenHouten, Warren D. (2007): *A General Theory of Emotions and Social Life*. London, Routledge.
- Terwogt, Mark Meerum – Hoeksma, Jan B. (1995): Colors and Emotions: Preferences and Combinations. *The Journal of General Psychology*, 122(1): 5–17. DOI: 10.1080/00221309.1995.9921217
- Todorov, Alexander – Anesu, Mandisodza N. – Amir, Goren – Crystal, C. Hall (2005): Inferences of Competence from Faces Predict Election Outcomes. *Science*, 308(5728): 1623–1626. DOI: 10.1126/science.1110589
- van Leeuwen, Theo (2004): *Introducing Social Semiotics: An Introductory Textbook*. 1st edition. London, Routledge.